

صفر سلیمانی

تنظیم و انتشار نثر بدیع فارسی تاجیکی

در سال ۱۹۲۰ در تاشکند نشریات (= انتشارات) دولتی اونیورسالی ترکستان تأسیس شد که بعداً در سال ۱۹۲۵ نام «نشریات دولتی اونیورسالی ازبکستان» را گرفت. سال ۱۹۲۵ نشریات دولتی تاجیکستان تأسیس شد. در آغاز تأسیس، انتشارات مذکور در دوشنبه که از سال ۱۹۶۴ انتشارات «عرفان» نامیده شد، به علت عدم وجود دوایر ادبی، متخصصان چاپ و نشر فعالیت قابل توجهی نداشت. در آن سالها انتشارات مذکور کتابها را در شهرهای سمرقند، تاشکند، مسکو، سنت پیترزبورگ، قزان، سمفیروپول و دیگر شهرهای اتحاد شوروی به طبع می‌رساند. در سالهای بعدی فعالیت آن به ابتکار و تلاشهای استادان ادبیات تاجیک صدرالدین عینی و ابوالقاسم لاهوتی تقویت یافت. تعداد کتابهای ادبی منتشره در ده سال فعالیت مؤسسه مذکور به ۱۹۱ عنوان رسید که ۸۹ عنوان ترجمه آثار ادبی کشورهای مختلف بود.

انتشارات دولتی «ادیب»، «عرفان» و «دانش» از دیگر مؤسسات انتشاراتی تاجیکستان می‌باشند که در طول چند دهه فعالیت گسترده داشته‌اند.

انتشارات «ادیب» سال ۱۹۸۷، «عرفان» سال ۱۹۲۵، «معارف» سال ۱۹۷۵، «دانش» سال ۱۹۵۱ (= تا سال ۱۹۶۵ انتشارات آکادمی علوم جمهوری شوروی سوسیالیستی تاجیکستان) تأسیس شدند. انتشارات «عرفان» بیشتر طبع و نشر کتب ادبی تاجیکی را انجام می‌داد. کتابهای نخستین به زبان تاجیکی «آدینه» (۱۹۲۷) و «داخونده» (۱۹۳۰) تألیف صدرالدین عینی و مجموعه‌های «ادبیات سرخ» (۱۹۲۷)،

«کرمین و رباعیات» (۱۹۲۹) تألیف ابوالقاسم لاهوتی بودند.

چاپ نخستین کتب ترجمه شده از زبان روسی «چهار روز» تألیف گارشین، «چیلکاش» تألیف ماکسیم گورکی، «تار و مار» تألیف آکساندر فادیف در سال ۱۹۳۰ می‌باشد. نشر ترجمه آثار دیگر نویسندگان شوروی نیز به همین سالها انجام پذیرفت. آنها اساساً آثار نویسندگان ازبک: غیرتی، قادری و توغون می‌باشند. از آثار نویسندگان خارجی «زنبور» تألیف واینیتچ، «نود و سوم» تألیف ویکتور هوگو، «گدای پل اژدران» تألیف پتی و ... به طبع رسیده و بعداً نشر ادبیات بدیعی رو به گسترش نهاد. سالهای ۱۹۳۸-۱۹۴۸ به طور کلی ۳۴۸ عنوان کتاب ادبی به طبع رسید که از این تعداد ۱۶۸ عنوان ادبیات اصیل بوده‌اند. نشر کتاب‌های نویسندگان تاجیک در این دوره در قیاس با دهه اول، ۷۵ عنوان بیشتر بود.

در سالهای جنگ بزرگ وطنی، انتشارات مذکور آثار صدرالدین عینی «عصیان مقنع» و «قهرمان خلق تاجیک تیمورملک» را به طبع رسانید. در سالهای پس از جنگ، انتشارات آثار صدرالدین عینی، ابوالقاسم لاهوتی، جلال اکرامی، ساتم الغزاده، رحیم جلیل و دیگران را با شمارگان زیاد منتشر نمود.

انتشارات «معارف» که تا سال ۱۹۷۵ «انتشارات دولتی ادبیات تعلیمی- پداگوگی» نام داشت، به چاپ کتاب از سال ۱۹۵۸ آغاز نمود. در فعالیت مؤسسه مذکور نشر آثار نویسندگان ادبیات کودک دارای جایگاهی ویژه بود و غالباً طبع و نشر بهترین نمونه‌های کتاب کودک راه‌اندازی گردید. انتشارات «معارف» با توجهی ویژه به چاپ افسانه‌ها، مجموعه ادبیات ملت‌های مختلف شوروی را منتشر نمود.

انتشارات «دانش» وابسته به آکادمی علوم جمهوری شوروی سوسیالیستی تاجیکستان

که در سال ۱۹۵۱ تأسیس شد، بیشتر به چاپ آثار علمی اشتغال داشت.

لازم به یادآوری است که تصنیف چاپ کتب نشر بدیع به شرح زیر بود:

۱. آثار ادبی شوروی تاجیک
۲. ترجمه آثار ادبی روس
۳. ترجمه و چاپ آثار ادبی جماهیر شوروی
۴. ترجمه و چاپ آثار ادبی کشورهای خارجی

طبقه‌بندی نشر کتب بدیعی

تألیفات آثار ادبی بدیع طبق طبقه‌بندی به نشر آثار (در یک یا چند جلد)، غالباً رمان‌ها و سایر انواع کلان‌حجم ادبی به طبع می‌رسیدند، مثل «غلامان»، «داخونده»، «شاهنامه» و... در نوع تألیفات جداگانه پاورست‌ها، نمایشنامه‌ها و داستان‌ها نیز منتشر شده‌اند. در برخی از موارد حکایاتی نیز (مثل حکایت هجوی «قسمت» تألیف فطرت) به شکل کتب جداگانه به طبع رسیده‌اند. باید گفت حکایات و سایر آثار به لحاظ حجم خُرد، در مجموعه‌هایی تدوین و منتشر می‌شدند.

چاپ مجموعه‌ها و همچنین گردآوری برخی از آنها در پیشرفت و رشد انواع ادبی نقشی مهم داشته است؛ «لطیفه‌های تاجیکی» و بعضی از مجموعه‌ها دارای خصوصیات موضوعی بوده و تعدادی دیگر دارای عنوان‌های ویژه است (تذکره، گلچین، منتخبات و امثال آنها).

کلیات - در کلیات صرفاً آثار نویسندگان معروف شوروی به طبع رسیده و شامل دو نوع است: کلیات کامل (تام) و کلیات منتخب. اگر کلیات کامل حاوی کلیه آثار نویسنده باشد، کلیات منتخب مشتمل بر آثار نسبتاً ارزشمند نویسنده است. تدوین و طبع و نشر کلیات کامل در چارچوب چاپ‌های آکادمیک است. بدین ترتیب، کلیات در مجموع از دو نوع کلیات کامل آکادمیک و کلیات کامل غیر آکادمیک ترکیب یافته است.

لازم به یادآوری است که کلیات کامل آکادمیک برای مساعدت و کمک به پژوهشگران رشته ادبیات‌شناسی پیش‌بینی گردیده است. این وظیفه را انستیتو زبان و ادبیات

رودکی و انستیتو شرق‌شناسی آکادمی علوم جمهوری تاجیکستان بر عهده داشت. کلیات کامل آکادمیک کل تألیفات نویسنده را فرا گرفته است. نشر آکادمیک نه تنها آثار ادبی، مطبوعاتی، علمی، فلسفی را در بر می‌گیرد، بلکه متونی دیگر مثل مکتوبات و روزنامه‌ها را نیز شامل می‌شود که شناخت و معرفی آنها به عنوان یک اثر ممکن نیست. انتشار کلیات کامل غیرآکادمیک برای خوانندگان متخصص ادبیات، یعنی نویسندگان، روزنامه‌نگاران، استادان رشته ادبیات و کتابداران پیش‌بینی گردیده است.

کلیات منتخب برای گروه وسیع خوانندگان پیشنهاد گردیده و شامل آثار مهم و ارزشمند نویسندگان است. کلیات منتخب، در یک و یا چند جلد به طبع رسیده است. کلیات نویسندگان شوروی با چاپ کلیات آثار صدرالدین عینی سال ۱۹۵۸ آغاز شده و بر اساس مصوبه شورای وزیران جمهوری تاجیکستان از ۱۵ ژانویه سال ۱۹۵۵ در ۱۵ جلد منتشر شد. تقسیم‌بندی آثار به جلد‌ها بر اساس سیستم مقطع زمانی (کرونولوژی) است، ولی بر اساس نمونه‌های عمده تألیفات صدرالدین عینی در دوره پس از انقلاب اکتبر، جلد اول «کلیات» از آثار دوران شوروی او آغاز شده است.

به تصویب حکومت جمهوری تاجیکستان مورخ ۱۹۶۰ تا ۱۹۶۳ «کلیات ابوالقاسم لاهوتی» در شش جلد منتشر شد. در سال‌های ۱۹۶۵-۱۹۶۶ «کلیات عبدالسلام دهاتی» در پنج جلد به طبع رسید.

مطبوعات ادبی و بدیع تاجیک

تعداد زیادی داستان و رمان از طریق مطبوعات ویژه ادبی و بدیعی به طبع رسیده است. مجله «صدای شرق»، نشریه اتحادیه نویسندگان تاجیکستان است که برای اولین بار با عنوان «دانش بینش» سال ۱۹۲۷ منتشر شده است. از شماره دوم همان سال تا سال ۱۹۳۲ نشریه مذکور با عنوان «رهبر دانش» به چاپ می‌رسید. سال ۱۹۳۲ بر مبنای مصوبه کمیته مرکزی

حزب کمونیست (بولشویکی) تاجیکستان «در باره از نوسازی تشکیلات نویسندگان تاجیکستان و وظیفه‌های آن» مجله «رهبر دانش» کومیساریات معارف جمهوری تاجیکستان، به مجله ادبی و انتقادی «برای ادبیات سوسیالیستی» تبدیل گردید. از سال ۱۹۳۸ تا سال ۱۹۶۴ مجله مذکور با عنوان «صدای شرق» چاپ می‌شد. مجله در طول فعالیت خویش پیوسته راجع به نثر نوین بدیعی تاجیک مطالب زیادی به طبع رسانده است.

مجله «پامیر» نشریه دیگر اتحادیه نویسندگان تاجیکستان است که از سال ۱۹۴۹ به زبان روسی منتشر می‌گردید که برای ترجمه نثر ادبی تاجیک به زبان روسی نقش مؤثری داشته است. در مجله مذکور نمونه‌هایی جالب و متنوع از نویسندگان روسی‌زبان تاجیکستان نیز منتشر می‌شود.

نثر بدیعی تاجیک در روزنامه‌های «معارف و مدنیت» (از سال ۱۹۳۲ چاپ می‌شود و از سال ۱۹۸۱ عنوان «گزیده معلمان» و در حال حاضر «آموزگار» نام گرفته است)، «مدنیت تاجیکستان» (سال ۱۹۸۱ تأسیس شده و از ۱ فوریه ۱۹۸۴ با عنوان «ادبیات و صنعت») چاپ می‌شوند. متن نثر دیگر نشریات از جمله «خارپشتک»، «زنان تاجیکستان»، «مشعل» و دیگر روزنامه و مجله‌های اجتماعی و سیاسی نیز چاپ می‌کردند.

در تهیه و تألیف نثر بدیعی تاجیک سهم انستیتو زبان و ادبیات رودکی آکادمی علوم تاجیکستان بارز است. پژوهشگاه یادشده در سال ۱۹۵۱ تأسیس شده و سال ۱۹۵۸ نام «رودکی» را به خود اختصاص داد. این پژوهشگاه از مراکز هماهنگ‌سازی تحقیقات فیلولوژی و مرکز کل مسایل زبان و ادبیات تاجیکی محسوب می‌گردد. مهمترین آثار علمی مؤسسه مذکور ذخیره اصلی علم فیلولوژی تاجیک را تشکیل می‌دهد. پژوهشگاه در رشد اطلاعات کتابشناسی‌ها سهم ارزنده‌ای گذاشته و قسمت‌های اساسی آن بر مبنای دستورهای کتابی و حواشی تهیه گردیده‌اند که از اهمیت علمی برخوردار است. کتابشناسی‌های تهیه‌شده بر اساس

متن کتب، در «اوچرک تاریخ ادبیات سویتی تاجیک» (سال‌های ۱۹۵۵-۱۹۵۷) و در نشر شش‌جلده «تاریخ ادبیات سویتی تاجیک» به مشاهده می‌رسد. سال ۱۹۶۳ «فهرست آثار صدرالدین عینی و ادبیات راجع به او تا آخر سال ۱۹۶۱» تهیه عزیزقلاف و ملاجان‌اوا و در سال ۱۹۷۸ دنباله آن با عنوان «فهرست آثار صدرالدین عینی و ادبیات عاید به او. سال‌های ۱۹۶۲-۱۹۷۶» تهیه ملاجان‌اوا و فیض‌الله‌اف به طبع رسیده بود. فهرست اول حاوی ۱۵۵۲ عنوان و فهرست دوم ۲۰۰۱ عنوان است. این دو اثر کتابشناسی، در توسعه دانش کتابشناسی ادبی تاجیکی مؤثر بوده است.

کتابخانه ملی ابوالقاسم فردوسی تاجیکستان

کتابخانه مذکور سال ۱۹۳۳ تأسیس گردیده و از همان سال‌ها، بویژه پس از تأسیس شعبه کتابشناسی سال ۱۹۳۸ به تهیه کتابشناسی‌های ادبیات بدیعی آغاز به کار نمود. نخستین فهرست کتابشناسی کتابخانه مذکور به آثار میرزا تورسون‌زاده اختصاص داشت (۱۹۵۳). کتابخانه مذکور به طور مرتب فهرست ادبیات بدیعی را آماده نموده و کتاب‌شناسی‌های جداگانه را نیز تهیه کرده است. دیگر منبع مهم، فهرست «تقویم جشن و تاریخ‌های مهم تاجیکستان» است که حاوی اطلاعاتی در کتابشناسی فردی و موضوعی است. از دیگر بخش‌های کتابشناسی تاجیکستان، تنظیم دستورالعمل‌های کتابشناسی علمی است.

کتابخانه علمی آکادمی علوم تاجیکستان

کتابخانه مذکور سال ۱۹۳۳ و شعبه کتابشناسی آن سال ۱۹۶۰ تأسیس شده است. اطلاعات کتابشناسی‌ها در سه جهت انجام می‌شد. دو جهت اول نشان‌دهنده شرح حالی و کتابشناسی و دستورهای جداگانه کتابشناسی ادبی توسط شعبه بیبلوگرافی و جهت سوم نشان‌دهنده «علوم اجتماعی در تاجیکستان» (از سال ۱۹۶۹ تا ۱۹۹۰) تنظیم شده است.

کتابشناسی‌هایی که توسط کتابخانه مذکور به طبع رسیده، دارای خصوصیات رویکرد به گذشته بوده، نوع کتابشناسی علمی یاری‌رسان می‌باشند. حتی دستور کتابشناسی برای فهرست مجله «صدای شرق» نیز موجود است.

لازم به یادآوری است که سال ۱۹۷۳ کتابخانه مذکور «فهرست مجله «صدای شرق» (۱۹۲۷-۱۹۶۷) تدوین تورسون‌اوا و تاش‌تیموراوا را در دسترس خوانندگان قرار داد که آن نخستین نشان دهنده کتابشناسی تخصصی مجله می‌باشد. سال ۱۹۵۷ کتابشناسی «نثرنویسان سویتی تاجیک» تدوین لیوشینا منتشر شد. دستورهای کتابشناسی عبدالغنی میرزایف (۱۹۶۵)، ائوسف براگینسکی (۱۹۶۶)، ناصرجان معصومی (۱۹۶۶)، رجب امان‌اف (۱۹۸۳)، صاحب تبراف (۱۹۸۴)، محمدجان شکوراف (۱۹۸۶) به طبع رسید.

خانه کتاب تاجیکستان (پالاتای کتاب‌های جمهوری شوروی سوسیالیستی تاجیکستان) یکی از مهمترین مرکزهای تهیه و تألیف کتابشناسی‌های کشور به شمار می‌رفت. مؤسسه مذکور به طور منظم به تهیه «سالنامه مطبوعات جمهوری شوروی سوسیالیستی تاجیکستان» (در حال حاضر «سالنامه مطبوعات تاجیکستان» و فهرست‌هایی که با رویکرد به گذشته تهیه شده‌اند، کوشش به خرج می‌دهند. چاپ «سالنامه...» از سال ۱۹۳۹ آغاز شده و همان سال برای اولین بار «سالنامه کتاب‌ها» منتشر شد که حاوی فهرست کتاب‌های مندرج در سال‌های ۱۹۳۷ تا ۱۹۳۸ است. از سال ۱۹۴۱ پالاتای کتاب‌ها با عنوان «سالنامه مطبوعات جمهوری شوروی سوسیالیستی تاجیکستان» مجدداً به طبع رسید که آن کتاب‌ها، مطالب روزنامه‌ها و مجله‌ها را فرا می‌گرفت. در سال‌های جنگ بزرگ و وطنی فعالیت انتشاراتی پالاتای کتاب‌ها متوقف شد. نشر منظم «سالنامه مطبوعات جمهوری شوروی سوسیالیستی تاجیکستان» سال ۱۹۵۰ تجدید گردید. سالنامه کلیه منابع جاری به سه زبان: تاجیکی، ازبکی و روسی را منعکس می‌کرد. ادبیات‌شناسی و ادبیات بدیعی در بزرگترین فصل سالنامه

«ادبیات‌شناسی. ادبیات بدیع. فولکلور» گروه‌بندی شد. فصل مذکور در قسمت اول که مشتمل بر کتاب‌ها، مجموعه‌ها و کلیات است و در قسمت‌های دوم و سوم نیز که حاوی مطالب مطبوعاتی و نشرهای مداوم، مرکب از سه باب ذیل می‌باشند:

۱. «ادبیات‌شناسی. ادبیات بدیع. فولکلور»؛ فصل مذکور هم در قسمت اول که کتاب‌ها، مجموعه‌ها و کلیات را فرا می‌گیرد و هم در قسمت‌های دوم و سوم که حاوی مطالب مطبوعات و نشرهای مداوم است، فصول اصلی عبارتند از: ۱- ادبیات‌شناسی؛ ۲- ادبیات بدیعی؛ ۳- فولکلور

در «سالنامه مطبوعات جمهوری شوروی سوسیالیستی تاجیکستان» بولتن‌های «سالنامه تقریظ‌ها» (از سال ۱۹۶۴) و «جمهوری شوروی سوسیالیستی تاجیکستان در مطبوعات اتفاق شوروی» (از سال ۱۹۶۵) ضمیمه شدند. پس از استقلال جمهوری تاجیکستان پالاتای کتاب‌ها «سالنامه مطبوعات جمهوری تاجیکستان» را به طبع رسانید. (ر.ک.: «سالنامه مطبوعات ر. س. س. تاجیکستان: پالاتای دولتی کتاب‌های ر. س. س. تاجیکستان». دوشنبه، ۱۹۸۶-۱۹۹۱؛ «سالنامه مطبوعات جمهوری تاجیکستان: پالاتای دولتی کتاب‌های جمهوری تاجیکستان، دوشنبه، ۱۹۹۲-۲۰۰۷».)

از جمله فهرست‌های مؤسسه فوق‌الذکر است:

«Каталог книг Таджикской ССР: 1926-1956»; Государственная книжная Палата Таджикской ССР. – Сталинабад: Таджикское государственное издательство, 1960. – 292 с.؛

- «کتاب‌های تاجیکستان سویتی: کاتالوگ (سال‌های ۱۹۵۷-۱۹۶۱): پالاتای دولتی کتاب‌ها. دوشنبه، ۱۹۶۳-۳۱۵ ص»، «کتاب‌های تاجیکستان سویتی: کاتالوگ (سال‌های ۱۹۶۲-۱۹۶۶): پالاتای دولتی کتاب‌ها. دوشنبه، ۱۹۶۸-۳۵۴ ص»؛ «کتاب‌های تاجیکستان سویتی: فهرست (سال‌های ۱۹۶۷-۱۹۷۵): پالاتای دولتی کتاب‌ها. دوشنبه، ۱۹۷۸-۳۵۴ ص»؛

«کتاب‌های تاجیکستان سویتی: فهرست ۱۹۷۶-۱۹۸۰ / مرتب: ر. حیدراوا؛ پالاتای دولتی کتاب‌های ر‌س‌س تاجیکستان. - دوشنبه، ۱۹۸۸. - ۳۶۰ ص.»؛ «کتاب‌های جمهوری تاجیکستان: فهرست (سال‌های ۱۹۸۰ - ۱۹۸۵) / مرتبان: ز.باباجان‌اوا، گ. باباخواجه‌اوا، ص. نظراوا. - دوشنبه، ۱۹۹۲. - ۳۵۲.»

فهرستگان:

«Каталог книг Таджикской ССР: 1926-1956; Государственная книжная Палата Таджикской ССР. - Сталинабад: Таджикское государственное издательство, 1960. 292 с.»

حاوی کتاب‌های چاپ شده در سال‌های ۱۹۲۶ تا ۱۹۵۶ است.

لازم به یادآوری است که کتاب‌های چاپ شده در دوره ذکر شده را فهرست‌های ذیل

نیز معرفی کرده‌اند:

«Каталог Таджикского государственного издательства №1: 1926-1930. - Сталинабад - Самарканд, 1931. - на тадж. и русск. яз.»؛ «Каталог Таджикского государственного издательства №2: 1931-1935. - Сталинабад-Самарканд, 1936. - на тадж. и русск. яз.».

متأسفانه کتاب‌های مندرج به زبان‌های تاجیکی و ازبکی در فهرست‌های مذکور به زبان روسی ذکر گردیده که مخالف با اصول تهیه فهرست‌های کتابشناسی بوده و موجب اشتباه خواننده می‌گردد. در این موارد ذکر عناوین کتب به زبان اصلی همراه با ترجمه آنها درست است.

یکی از مشکلات اصلی تنظیم فهرستگان کتابشناسی، تعویض الفبا است که در آن سال‌ها چند مرتبه برای زبان تاجیکی پیش آمد. تا سال ۱۹۳۰ کتاب‌ها به حروف فارسی به طبع رسیده بود. کتاب‌های درسی از سال ۱۹۲۸ به بعد به حروف لاتین چاپ شدند و از سال ۱۹۳۱ گذرش از حروف فارسی به لاتین آغاز شد. از سال ۱۹۴۰ تا به امروز حروف تاجیکی بر اساس حروف روسی (سیرلیک) است.

اما در حال حاضر اغلب ساختارهای اطلاعاتی و کتاب‌شناسی به طور پراکنده فعالیت

می‌کنند. تأمین پیشرفت اقتصادی و وظیفه‌رهایی از بحران سیاسی و اقتصادی تدابیر سودبخش را در این جاده تقاضا می‌کند. یکی از سبب‌های عدم توسعه کتابشناسی وضع نامطلوب چاپ کتاب می‌باشد و عدم توجه و علاقه اکثر مردم به ادامه مطالعه و کمبود کتاب و نشریات ارزشمند تحقیقی و علمی و پایین بودن میزان تولید آنها از دیگر ضعف‌های فرهنگی جامعه کنونی است. اهمیتی که دوران شوروی برای کتاب قایل شده بود و سابقه درخشانی که کشور ما در سال‌های گذشته در نشر کتاب داشته است، می‌بایست موجب پیشگامی کشور در بخش معاصر طبع و نشر می‌شد. متأسفانه نگاهی به آمار موجود کشور و مقایسه آنها با آمار دیگر کشورها نشان‌دهنده عقب‌افتادگی ما در نشر کتاب است.

کتاب‌هایی که سال‌های اخیر منتشر می‌شوند، از لحاظ کتابشناسی خیلی ضعیف می‌باشند. برای هر نشری از جمله برای نشر کتب ادبی، موجودیت دستگاه علمی و اطلاعاتی خیلی مهم است. این گونه دستگاه برای تسریع دستیابی به مطالعه کتاب کمک می‌رساند و به متخصصان کتابشناسی امکان می‌دهد که مطالب ضروری کتابشناسی را پیدا نمایند. دستگاه نشر مجموعه عنصرهای تفسیری است که مضمون و محتوای اثر بدیعی را بازگو می‌کند. دستگاه کتاب‌های بدیعی آن قسمت از کتاب است که به مؤلف تعلق ندارد و از جانب تهیه‌کننده، ویراستار و مؤلف سرسخن نگاشته می‌شود. ناشران باید بیشتر به این بخش از چاپ کتاب بدیع توجه داشته باشند.

هم‌اکنون لازم است که کتابشناسی نشر بدیعی فارسی تاجیکی تهیه گردد و تهیه یک چنین فهرست، در دوران پس از استقلال تاجیکستان، عملی است مفید و ارزشمند و برای برآورده ساختن نیازهای روزافزون خوانندگان بدون مراجعه به کتابخانه‌ها، مراکز اطلاعاتی و فهرستگان موجود و تشخیص درجه رشد نشر بدیع تاجیکی مساعدت می‌کند.